

Az új szakértői törvény

Dósa Ágnes dr.

- Az igazságügyi szakértői tevékenység jogi környezete jelentősen átalakult
- Ennek csak egyik eleme az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény hatálybalépése
- Eljárási kódexek (Pp. Be. Ákr. Kpr.)
- NSZKK megalakulásához kapcsolódó jogszabályi és szervezeti változások

Miért volt szükség rá?

- „az igazságügyi szakértői működéssel összefüggésben felmerült aggályok, valamint a kamarai rendszer működésének a közelmúltban előtérbe került problémái elvezettek az igazságügyi szakértésbe és az igazságszolgáltatásba vetett közbizalom megrendüléséhez.”
- (Szaktv. preambulum)

Preambulumhoz fűzött indokolás

- „Vannak olyan polgári perek is, amelyek jellegüknél fogva nem nélkülözhetik a szakértő közreműködését. Ilyenek például a származás-megállapítási perek, ahol legtöbbször vércsoportvizsgálatot végeznek a lehetséges szülőkön.”

Az igazságügyi szakértői működéssel kapcsolatos főbb problémák

- A jelenlegi két törvény helyett célszerűbb lenne egyetlen jogszabályban, kódex jelleggel szabályozni az igazságügyi szakértőkre vonatkozó főbb rendelkezéseket.
- Az igazságügyi szakértői névjegyzék nehezen használható,
- A kirendelések során nincs szakmai visszajelzés a szakértők működéséről, annak ellenére, hogy ez a kötelezettség a meglévő jogszabályokban is megtalálható.

Az igazságügyi szakértői működéssel kapcsolatos főbb problémák

- A szakértőkre vonatkozó, a kompetens és hibátlan szakvéleményekhez szükséges minőségbiztosítási rendszer nem megfelelő, a megfelelő minőségű szakvélemény elkészítése nem biztosított e tanúsítás kidolgozottsága és az etikai eljárások hatékony jogkövetkezményei hiányában.
- A magánszakértői vélemény több szempontból problémás. Felhasználhatósága az egyes eljárásokban általában kérdéses. Nem rendezettek továbbá a magánszakértői vélemény személyiségi jogi összefüggései sem.

Az igazságügyi szakértői működéssel kapcsolatos főbb problémák

- Az etikai eljárások nem működnek jól. Az etikai vizsgálatokat a területi kamarák lassan és **nem kellő szakmai szigorral végzik, a jogkövetkezmények nem bírnak elegendő visszatartó erővel,** az eljárások visszaélészerűen is megindításra kerülnek, ráadásul az eljárási költség viselése jelenleg nem méltányos. A kamarai **etikai testületekben hiányzik a jogi szaktudás,** így sokszor jogszabályi félreértelmezések miatt is elhúzódnak az eljárások.
- A szakértői működésre vonatkozó igazságügyi statisztikai adatgyűjtés nincs.

Szakértői törvény változásai

- szakértővé válás feltételei
- eseti szakértő, szakkonzultáns
- szakértő kirendelése
- szakértő fegyelmi, etikai felelőssége
- szakértő adatszolgáltatási kötelezettsége
- szakértői intézetekre, szakértői intézményekre vonatkozó szabályok

Szakértővé válás feltételei

- A névjegyzékbe az vehető fel, aki
- *a)* büntetlen előéletű,,
- *b)* a kérelmében megjelölt szakterületen az igazságügyi szakértői tevékenység folytatásához meghatározott vagy azzal egyenértékű képesítéssel és - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - a képesítés megszerzésétől számított, legalább ötéves szakirányú szakmai gyakorlattal rendelkezik,
- *c)* a kötelező szakértőjelölti jelölti időt vagy szakértőjelöltként kötelező szakmai közreműködőként elvégzett ügyszámot, továbbá a Kamara által külön szabályzatban előírt képzési és vizsgafeltételeket teljesítette,

Szakértővé válás feltételei

- *d)* a miniszter által szervezett igazságügyi szakértői tevékenység végzéséhez szükséges jogi ismeretek oktatásán részt vett és a jogi vizsgát - a miniszter rendeletében meghatározott mentesülés esetét kivéve - sikeresen letette,
- *e)* a szakterületén működő szakmai kamara tagja, ha a tevékenység folytatásához a kötelező kamarai tagságot jogszabály előírja,
- *f)* kötelezettséget vállal arra, hogy a hatósági kirendelésnek - jogszabályban meghatározott eseteket kivéve - eleget tesz, és
- *g)* nem áll cselekvőképességet érintő gondnokság, támogatott döntéshozatal vagy közügyektől eltiltás hatálya alatt.

Törlés a névjegyzékből

Törölni kell a névjegyzékből, ha

- *d)* az igazságügyi szakértő hatósági kirendelésre történő szakvélemény nyújtásával egy évet elérő késedelembe esett, (2 év!!!)
- *e)* azon statisztikai adatokat, amelyeket e törvény alapján a Kamara részére szolgáltatni köteleles, két egymást követő negyedévben határidőben nem szolgáltatja, (1 év!!!)
- *f)* az igazságügyi szakértő negyedévente esedékes statisztikai adatszolgáltatást két éven belül három alkalommal elmulasztja, vagy az általa szolgáltatott adatok eltérnek a szakértő nyilvántartásában szereplő adatoktól (2 év!!!),

Az igazságügyi szakértő munkájának értékelése

- Az értékelés célja az igazságügyi szakértő munkájának elfogulatlan megítélése, a teljesítményét befolyásoló ismeretek, képességek és személyiségjegyek feltárása, ezáltal a szakmai fejlődésének az elősegítése.

Az igazságügyi szakértő munkájának értékelése

- Az értékelést megalapozó vizsgálatnak - alapvetően a jogerősen befejezett ügyek alapján - fel kell tárnia az igazságügyi szakértő gyakorlatát, különös tekintettel arra, hogy
- *a)* a szakvélemény előkészítése, elkészítése, valamint előterjesztése a vonatkozó jogszabályoknak megfelelt-e,

Az igazságügyi szakértő munkájának értékelése

- *b)* az igazságügyi szakértő a jogszabályok és a hatóság által előírt határidőket és az ügyviteli, valamint adatkezelési szabályokat megtartotta-e,
- *c)* az igazságügyi szakértő a hatóság által feltett kérdések közül valamennyi kérdésben véleményt nyilvánított-e,
- *d)* az igazságügyi szakértő a hatóságokkal megfelelően együttműködött-e, a jogszabályban előírt kötelező bejelentési kötelezettségeinek eleget tett-e,

Az igazságügyi szakértő munkájának értékelése

- *e)* a szakvélemény megszerkesztése a jogszabályoknak és a releváns szakmai gyakorlatnak megfelelően, a hatóságok és a Kamara által elvárt megfelelő szakmai színvonalon történt-e,
- *f)* az igazságügyi szakértő a rá vonatkozó továbbképzési követelményeknek eleget tett-e, valamint azok eredményeit a szakmai tevékenységébe megfelelően integrálta-e,

Az igazságügyi szakértő munkájának értékelése

- *g)* az igazságügyi szakértő munkája során segédszemélyzet, szakkonzultáns, illetve szakértőjelölt közreműködését igénybe vette-e és
- *h)* az igazságügyi szakértőre vonatkozó jogszabályi előírásoknak, kamarai és egyéb szakmai szabályzatoknak az adott szakterületen kiadott szakértői módszertani leveleknek (a továbbiakban: módszertani levél) az igazságügyi szakértő eljárása megfelelt-e.

Az igazságügyi szakértő munkájának értékelése

- Az igazságügyi szakértő munkáját abból a szempontból is szükséges vizsgálni, hogy az általa adott szakvélemény **mennyiben volt felhasználható a hatóság eljárásában**. A szakvélemény felhasználhatóságát alapvetően nem érinti, ha a hatóság döntését más szakvéleményre vagy egyéb bizonyítékra alapította, és a később beszerzett bizonyíték igénybevételét nem az igazságügyi szakértő szakvéleményének fogyatékoságai indokolták.

Az igazságügyi szakértő munkájának értékelése

- A névjegyzékbe felvett igazságügyi szakértő tevékenységét a névjegyzékbe történő felvételt követő második évben, legkésőbb az igazságügyi szakértő névjegyzékbe történő felvételt követő tizennyolc hónapon belül,
- ezt követően pedig ötévente értékelni kell.

Az igazságügyi szakértő munkájának értékelése

- Soron kívül értékelni kell az igazságügyi szakértő tevékenységét, ha
- *a)* az igazságügyi szakértő ezt maga kéri vagy
- *b)* az 55. § (3) bekezdésében meghatározottak szerint a névjegyzéket vezető hatóság jelzésére kerül sor.

Az igazságügyi szakértő munkájának értékelése

- Kamara minőségbiztosítási bizottsága rendeli el
- az általa kijelölt háromtagú szakmai tanács végzi el
- egyik tag vezeti, a szakmai értékelő tanács további két tagját az értékeléssel érintett szakterületen alapított szakmai tagozatból, elsősorban a miniszter rendeletében meghatározott külön minősítéssel rendelkező igazságügyi szakértők közül kell kijelölni.
- egyfokú eljárás, bírósági jogorvoslat

Az igazságügyi szakértő munkájának értékelése

- (2) Az értékelést megalapozó vizsgálat során a szakmai értékelő tanács az igazságügyi szakértő
 - *a)* szakvéleményeit megvizsgálhatja,
 - *b)* iratait, nyilvántartásait megtekintheti, azokról másolatot készíthet,
 - *c)* meghallgatását elrendelheti és foganatosíthatja és
 - *d)* szóbeli előadásánál - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - jelen lehet, ha az igazságügyi szakértőt a szakvélemény szóbeli előadása miatt tárgyalásra idézik.
- (3) Az igazságügyi szakértő meghallgatása csak fontos okból mellőzhető.

Az igazságügyi szakértő munkájának értékelése

- Az értékelés eredményeként az igazságügyi szakértő
- *a)* kiválóan alkalmas,
- *b)* alkalmas vagy
- *c)* alkalmatlan
- minősítést kap.
- Névjegyzékbe be kell jegyezni!!!!

Az igazságügyi szakértő munkájának értékelése

- Alkalmatlan minősítés esetén a minőségbiztosítási bizottság kezdeményezi az igazságügyi szakértő Kamarából történő kizárását. A kizárás kérdésében a Kamara elnöksége (a továbbiakban: elnökség) határoz.

Szakértő kirendelése

- A szakértő kirendelés alapján, a kirendelésben foglaltaknak megfelelően járhat el.
- A kirendelő végzés tartalmi elemei nagyon részletesen kerültek meghatározásra!!!!
- 5 napon belül reagálni kell rá

- A szakvéleményben jogkérdésben - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - nem lehet állást foglalni.

- A szakvéleménynek tartalmaznia kell
- *a)* a leletet,
- *b)* a vizsgálat módszerének rövid ismertetését,
- *c)* a szakmai ténymegállapításokat,

- *d)* a szakértő véleményét,
- *e)* ha az ügyben korábban vizsgálat lefolytatására került sor és a kirendelés erre kiterjed, a korábbi vizsgálatra vonatkozó adatok és megállapítások értékelését,
- *f)* a módszertani levélre történő utalást, illetve a módszertani levélben foglaltaktól történő eltérés esetén ennek indokait és
- *g)* az arra való utalást, hogy az igazságügyi szakértő mely szakterületen jogosult szakvéleményt adni illetve, hogy az igazságügyi szakértő vagy más személy eseti szakértőként járt el.

Eseti szakértő

- Kivételesen az igazságügyi szakértői tevékenység ellátására megfelelő szakértelemmel rendelkező eseti szakértő is igénybe vehető, ha
- *a)* az adott szakterületen nincs bejegyzett igazságügyi szakértő,
- *b)* az adott szakterületen - időszakos hiány vagy egyéb szakmai ok miatti hiány okán - a bejegyzett igazságügyi szakértők egyike sem tud eleget tenni a kirendelésnek, vagy

Eseti szakértő

- c) az adott szakterület nem szerepel a miniszter rendeletében felsorolt szakterületek között.
- (5) Eseti szakértőként csak az járhat el, aki az igazságügyi szakértőkre vonatkozó etikai és fegyelmi követelményeknek aláveti magát.
- (6) Más szakterületre már bejegyzett szakértő eseti szakértőként kizárólag a (4) bekezdés c) pontja alapján járhat el, amennyiben megfelelő szakértelemmel rendelkezik.

Szakértő fegyelmi, etikai felelőssége

- Fegyelmi vétséget követ el az az igazságügyi szakértő, aki az e törvény hatálya alá tartozó tevékenységére vonatkozó jogszabályok, szakmai szabályok, kamarai szabályzatok - ide nem értve az igazságügyi szakértők etikai kódexét - és határozatok rendelkezéseit szándékosan vagy gondatlanul megszegi

Szakértő fegyelmi, etikai felelőssége

- Fegyelmi vétséget követ el az az igazságügyi szakértő is,
- *a)* akit öt éven belül három etikai vétség elkövetése miatt jogerősen elmarasztaltak vagy
- *b)* akinek a 130. § szerinti etikai vétsége az etikai vétség súlyára, az etikai vétség elkövetésének ismétlődő jellegére vagy az etikai vétség elkövetésének körülményeire tekintettel fegyelmi vétségnek minősül.

Szakértő fegyelmi, etikai felelőssége

- A fegyelmi vétséget elkövető igazságügyi szakértővel szemben kiszabható fegyelmi büntetések a következők:
- *a)* figyelmeztetés,
- *b)* írásbeli megrovás,
- *c)* jövőbeni tisztségviseléstől meghatározott ideig történő eltiltás,
- *d)* kamarai tisztségtől való megfosztás,
- *e)* pénzbírság,
- *f)* a kamarai tagság legfeljebb két évig terjedő felfüggesztése vagy
- *g)* a Kamarából való kizárás.

Szakértő fegyelmi, etikai felelőssége

- A Kamara fegyelmi tanácsa a fegyelmi büntetést a fegyelmi vétség súlyára és ismétlődésére, valamint a fegyelmi vétséggel érintett ügy érdekére való kihatására tekintettel, az elkövetésre irányuló szándék vagy gondatlanság fokának megfelelően, az általa feltárt összes súlyosító és enyhítő körülmény figyelembevételével, mérlegelési jogkörében szabja ki.

Szakértő fegyelmi, etikai felelőssége

- A Kamara fegyelmi tanácsa kizárás büntetést szab ki azzal az igazságügyi szakértővel szemben, akiről a Kamara öt éven belül harmadik alkalommal állapítja meg, hogy fegyelmi vétséget követ el.
- A pénzbírság összege - a büntetés kiszabásának évében esedékes - éves kamarai tagdíj tízszereséig terjedhet.

Szakértő fegyelmi, etikai felelőssége

- A fegyelmi tanácsstagok listája a fegyelmi eljárásban a fegyelmi tanács tagjaként eljárni jogosult igazságügyi szakértők névsorát tartalmazza.
- (2) A fegyelmi tanácsstagok listájára minden szakmai tagozat öt igazságügyi szakértőt delegál.

Fegyelmi eljárás - tanács

- A fegyelmi eljárást lefolytató fegyelmi tanács három tagból áll, amelyből egy fő kamarai tag, egy fő a szakvélemény tárgya szerinti szakterületen tapasztalattal rendelkező igazságügyi szakértő a fegyelmi tanácstagok listájáról, egy fő pedig - kirendelésen alapuló tevékenységgel összefüggő fegyelmi vétség elkövetésének gyanúja esetén - a hatóság képviselőjében vesz részt.

- Kompetenciavétség gyanúja esetén a fegyelmi bizottság további egy taggal egészül ki a fegyelmi tanácsstagok listájáról oly módon, hogy mind a vizsgálat alá vont igazságügyi szakértő, mind pedig az adott ügy szempontjából vélelmezett szakértői kompetenciaterület képviselője biztosított legyen.

Fegyelmi eljárás

- Bejelentő részt vesz az eljárásban!
- Bejelentő az az igazságügyi szakértő eljárásával érintett, az alapeljárásban részt vevő személy, aki az igazságügyi szakértővel szemben, fegyelmi felelőssége megállapításának érdekében, a fegyelmi bizottsághoz benyújtott kérelem útján fegyelmi eljárást kezdeményez.
- jelen lehet, indítványt tehet, fizet (50000 Ft)

Etikai felelősség

- Etikai vétséget követ el az az igazságügyi szakértő,
- *a)* aki az igazságügyi szakértők etikai kódexe szabályait szándékosan vagy gondatlanul megszegi vagy
- *b)* aki az igazságügyi szakértői tevékenységen kívül szándékos vagy gondatlan magatartásával, illetve életvitelével a szakértői kar tekintélyét csorbítja.
- etikai szabályzat plusz a fegyelmei eljárásra vonatkozó szabályok

Szakértői intézetekre, szakértői intézményekre vonatkozó szabályok

- Szakértői intézmény és intézet fogalma szétválik
- Intézmény: NSZKK
- Intézet: egyetemek intézetei

Szakértői intézményrendszer átalakulása

- 350/2016. (XI. 18.) Korm. rendelet a Nemzeti Szakértői és Kutató Központról NSZKK
- 282/2007. (X. 26.) Korm. rendelet a szakterületek ágazati követelményeiért felelős szervek kijelöléséről, valamint a meghatározott szakkérdésekben kizárólagosan eljáró és egyes szakterületeken szakvéleményt adó szervekről

Pp. változásai

- Szakértői bizonyítás koncepcionális megújítása
- A törvény szerint a fél három úton szolgáltathatja a szakvéleményt:
 - a megbízott magánszakértője,
 - más eljárásban kirendelt szakértő, vagy
 - a perben kirendelt szakértő útján.
- A három út egyszerre nem vehető igénybe, azok között a bizonyító félnek kell választania.

Magánszakértő

- A magánszakértői bizonyítás intézményesítése megszünteti azt a hatályos, perelhúzó gyakorlatot, amely szerint a magánszakvéleményt nem a főbizonyításra, hanem a kirendelt szakértő szakmai hozzáértésének a megingatására, cáfolatára alkalmazzák.
- Megbízott szakértő csakis olyan személy lehet, akit a bíróság egyébként kirendelhet.

Be tervezett változásai

- T/13972 törvényjavaslat a büntetőeljárásról
- Benyújtva: 2017 február
- (2) A terhelt és a védő szakértőnek magánszakértői vélemény elkészítésére adhat megbízást, ha
 - *a)* a bíróság, az ügyészség vagy a nyomozó hatóság a szakértőkirendelésére vonatkozó indítványukat elutasította, vagy
 - *b)* az ügyészség vagy a nyomozó hatóság nem az indítványukban megjelölt szakértő kirendeléséről határozott.

Be. tervezett változásai

- A terhelt, illetve a védő köteles nyolc napon belül tájékoztatni az ügyben eljáró bíróságot, ügyészséget, illetve nyomozó hatóságot a magánszakértői vélemény elkészítésére adott megbízásról, a megbízás megszűnéséről, a megbízott szakértő személyéről, valamint a szakvélemény elkészítésének határidejéről. A tájékoztatásra előírt határidőt a megbízás, illetve a megbízás megszűnésének napjától kell számítani.

Be. tervezett változásai

- A magánszakértői vélemény elkészítése során a szakértő a megbízó által rendelkezésére bocsátott adatok, ügyiratok és tárgyak vizsgálata alapján ad szakvéleményt, továbbá személyt csak az érintett hozzájárulása alapján vizsgálhat meg.

Be. tervezett változásai

- Két szakértő alkalmazására vonatkozó szabály teljesen elmarad – iü. boncolás, iü. pszichiáter szakértői vélemény???
- Határidő marad: 60+30 nap!!!